

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Secvnda. Mea mens circa sufficientiam, aut insufficientiam solius
judicii reflexi evidentis, de objectivâ certitudine morali, aut
Probabilioritate, aut Probabilitate veritatis opinionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

SECTIO II.

Mea mens circa sufficientiam, aut insufficientiam solius iudicii reflexi evidens, de objectivâ Certitudine morali, aut Probabilitate, aut Probabilitate veritatis opinionis.

§. I.

Conclusiones.

SUMMARIUM.

Dico satis se solo iudicium reflexum evidens de morali certitudine veritatis, suspensio directo moraliter certo de veritate opinionis, n. 33.

Satis quoque se solo iudicium reflexum de objectivâ probabilitate, suspensio omni directo de veritate, & omni reflexo de minori probabilitate, n. 34.

Satis etiam se solo iudicium reflexum de equali probabilitate, n. 35.

Satis demum se solo iudicium reflexum certum de minori probabilitate objectivâ, suspensio tum omni reflexo certo de maiori objectivâ probabilitate, tum directo subjectivè minus probabili de veritate opinionis, n. 37.

In quo conveniant dictæ conclusiones, n. 38.

In quo disconveniant, n. 39. 40. 41.

Sermo in presenti semper est de suspensione omnis iudicii, tum certi reflexi de probabilitate, aut probabilitate oppositi, tum directi compossibilis cum reflexo certo de probabilitate, aut probabilitate veritatis opinionis, ib. & 42.

Certitudo, & probabilitas sumi potest respectivè, & absolute. Quid utraque? n. 43. 44.

Si opinio est mihi moraliter certa, opposita non est probabilis, si vero est tantum probabilior, opposita est minus probabilis, n. 45.

Et ideo cum iudicio reflexo certo de objectivâ morali certitudine opinionis non fiat aliud reflexum de objectivâ probabilitate; stat autem cum reflexo certo de objectivâ probabilitate aliud reflexum certum de objectivâ minori probabilitate, ibid.

Est quoties una est certo probabilior, opposita sit certo probabilis, non tamen quoties una est certo probabilis, opposita etiam est certo probabilis, n. 46.

Si veritas opinionis A est certo probabilis, etiam falsitas ejusdem opinionis A est talis; & veritas opinionis B est etiam talis, n. 47.

Quantum augetur probabilitas veritatis unius opinionis, tantum decrevit probabilitas falsitatis ejusdem, & veritatis opposita opinionis, ibid.

In presenti omnes propositiones sunt modales, & non transcendunt ad absolutas, n. 48.

Modalis nil absolute affirmat de veritate, sed unice modum veritatis, ibid.

Potest modus esse certo verus, & dictum esse evidenter falsum, n. 49.

Nulla illatio a certitudine morali, aut probabilitate veritatis ad veritatem, n. 50. 51.

LOquor in presenti unice, & præcisè de N. solo iudicio evidenti reflexo supra objectivam certitudinem moralem, aut probabilitatem, sive maiorem, sive æqualem, sive minorem, veritatis opinionis; & quero, an tale iudicium reflexum evidens de solâ objectivâ certitudine morali, aut probabilitate, sive maiori, sive æquali, sive minori, se solo, seu ut separatum ab omni alio iudicio, sive evidenti reflexo supra objectivam probabilitatem veritatis opinionis oppositæ, sive directo subjectivè moraliter certo, aut probabili, sit satis ad fine peccato formali, aut cum formali honestate operandum? Ut autem mea mens facili patet, pono sub unicum conspectum conclusiones, seorsim tamen probandas, tantò magis, quòd una plurimùm prodest alteri, & veritas unius longè clarior, aditum parat veritati alterius non ita notæ.

Dico 1. Ad fine peccato formali, & ad N. honestè formaliter operandum, satis se solo est iudicium reflexum evidens de objectivâ certitudine morali veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subjectivè moraliter certo de ejusdem opinionis veritate.

Dico 2. Ad fine peccato formali, & ad formaliter honestè operandum, satis se solo est iudicium reflexum evidens de objectivâ probabilitate practicâ veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subjectivè probabili practice de veritate, & omni directo minus probabili de falsitate ejusdem opinionis, (si hoc est possibile) immò suspensio quoque omni iudicio reflexo evidenti de minori objectivâ probabilitate falsitatis ejusdem opinionis, si tale iudicium reflexum de minori probabilitate falsitatis possibile sit.

Dico 3. Ad fine peccato formali, aut cum N. formali honestate operandum, satis se solo est iudicium reflexum evidens de objectivâ equali probabilitate practicâ veritatis opinionis, suspensio tum omni iudicio directo subjectivè practicè probabili tam de veritate, quam de falsitate ejusdem opinionis; tum omni reflexo evidenti de objectivâ equali probabilitate falsitatis ejusdem opinionis, seu, quod idem est, æquali objectivâ probabilitate veritatis opinionis oppositæ.

Dico 4. Ad fine peccato formali, aut honestè formaliter operandum, satis se solo est iudicium

judicium reflexum evidens de minori, certâ tamen objectivâ probabilitate practicâ veritatis opinionis, suspensio tum omni judicio evidenti reflexo de objectivâ probabilitate falsitatis ejusdem opinionis; tum omni judicio directo subjectivè minus, certò tamen probabili de ejusdem veritate; tum omni directo subjectivè probabili de ejusdem falsitate.

N. 37. Hæc est mea mens, loquendo præcisè de judicio evidenti reflexo supra objectivam certitudinem moralem, aut probabilitatem, five maiorem, five æqualem, five minorem veritatis opinionis, ut separato ab omni alio judicio, tum evidenti reflexo supra objectivam probabilitatem, aut probabilitatem falsitatis ejusdem opinionis; tum ab omni judicio subjectivè magis, aut æquè, aut minus probabili directo de veritate ejusdem opinionis. Loquor autem, & semper locutus sum de probabilitate opinionis practicæ, ne idem sæpius repetam.

N. 38. Porro omnes dictæ assertiones in hoc conveniunt, tum quod, ne formaliter peccem, & ut honestè formaliter operer, *satis se solo sit* judicium evidens reflexum supra objectivam certitudinem moralem, aut objectivam maiorem, æqualem, vel minorem probabilitatem veritatis opinionis: tum quod in omni assertionem unicè loquor de solo judicio evidenti reflexo supra objectivam certitudinem, aut probabilitatem, æqualem, vel inæqualem veritatis opinionis. Nullatenus autem in præsentem loquor de judicio evidenti reflexo supra dictam objectivam certitudinem, aut probabilitatem, five æqualem, five inæqualem veritatis opinionis, ut unito cum alio judicio, five evidenti reflexo supra probabilitatem falsitatis ejusdem opinionis, five directo subjectivè probabili, aut probabili de veritate, aut falsitate opinionis. Unicè enim loquor de dicto judicio evidenti reflexo supra certitudinem, aut probabilitatem veritatis, ut separato *saltem* ab omni judicio directo subjectivè probabili de veritate, aut falsitate opinionis; immò etiam ut separato ab omni judicio evidenti reflexo supra probabilitatem falsitatis opinionis; quâvis de hoc nobis vix ulla sit difficultas, ut ostendemus.

N. 39. Disconveniunt dictæ assertiones primò, quod prima loquitur de judicio evidenti reflexo supra objectivam certitudinem moralem veritatis opinionis; secunda de judicio evidenti reflexo supra objectivam probabilitatem veritatis opinionis; tertia de evidenti reflexo supra objectivam æqualem probabilitatem veritatis ac falsitatis ejusdem

opinionis; quarta de evidenti reflexo supra objectivam minorem, certam tamen probabilitatem veritatis opinionis.

Disconveniunt 2. quod quia certitudo moralis de veritate unius extremi reddit extremum oppositum improbabile quoad iudicium veritatem, hinc est, quod quia in primâ assertionem loquor de judicio evidenti reflectente supra certitudinem moralem objectivam veritatis opinionis, ideo nullam feci mentionem de suspensione iudicii evidenter reflecti cadentis supra certitudinem moralem falsitatis ejusdem opinionis. Etenim implicat, ut si opinio A est mihi certo moraliter vera, sit aut possit mihi esse certò moraliter falsa. Similiter implicat, ut si mihi evidens est certitudo moralis veritatis opinionis, concipere possim judicium directum subjectivè probabile de ejus falsitate, & ideo nec de hoc ullam feci mentionem. Ratio est quia ut dixi, eo ipso quod detur certitudo moralis de veritate unius extremi, repugnat, ut detur probabilitas de veritate extremi oppositi, & multò magis, ut formare possim judicium subjectivè probabile de veritate huius extremi oppositi.

Econtra quia in tribus aliis assertionibus loquor de judicio evidenti reflexo cadente, non supra objectivam certitudinem moralem veritatis, sed supra objectivam probabilitatem æqualem, aut inæqualem veritatis, ideo in illis mentionem feci de suspensione, tum iudicii evidenter reflecti cadentis supra probabilitatem æqualem, aut inæqualem falsitatis; tum iudicii directi subjectivè probabilis de veritate, aut falsitate opinionis. Ratio est, tum quia utrumque extremum potest simul esse certò probabile, nam certitudo probabilitatis, aut probabilitatis de veritate non excludit aliud judicium reflexum certum de probabilitate, aut probabilitate falsitatis ejusdem opinionis: tum quia cum judicio evidenti reflexo de certâ probabilitate, aut probabilitate veritatis extremi A, stare potest iudicium directum de ejusdem veritate, immò de ejusdem falsitate; etenim sæpe opinionem oppositam meæ iudico evidenter certò probabiliter veram, & simul iudico esse falsam. Propter hoc in reliquis assertionibus mentionem feci de suspensione omnis iudicii tum evidenter reflecti de probabilitate, aut probabilitate oppositi; tum directi compossibilis cum iudicio reflexo evidenti de certâ probabilitate, aut probabilitate veritatis opinionis.

Hæc mihi clara sunt; quia tamen aliquibus fortè, qui huic materiæ non tantum quantum ego, insudarunt, obscuritatem aliam quam

quam præferre possunt, ideo alibi explicata, iterum infra explicabo, ostendendo, quod non tantum possit quis licite operari sub hoc solo iudicio reflexo, *Certò probabile, aut certò probabilius est licere*, sed etiam licitum sit operari sub eo iudicio unito, vel alteri reflexo de certà probabilitate, aut probabilitate oppositi, vel alteri directo subjective probabili, aut probabiliori de non licentià, adeo ut licitum sit operari sub his iudiciis simul existentibus, *Certò probabile est licere picturam, certò probabile est eam non licere*; siue probabilius sit, quod liceat potius, quam non liceat; siue econtra probabilius sit, quod non liceat potius, quam liceat: immo sub his simul existentibus, *Non licet pictura, certò tamen probabile est, quod liceat*; illud est directum subjective probabile, aut probabilius; hoc est reflexum de objectivà probabilitate licentiæ.

N. 43. Modo moneo 1. certitudinem, & probabilitatem, aliam esse absolutam, aliam respectivam, ut dixi d. 9. de evidentia credibilitatis. Certitudo absoluta est, quæ talis est respectu plerorumque; respectiva est, quæ talis est respectivè ad tale subiectum. Idem dico de probabilitate: absoluta est, quæ talis est respectu plerorumque; respectiva, quæ talis est respectu talis subiecti; sæpe enim accidit, ut aliqua opinio, quæ à plerisque putatur minus probabilis, sit respectivè ad tale subiectum probabilior; & sæpe accidit, quod aliqua opinio, quæ à plerisque putatur tantum probabilis, aut probabilior, sit moraliter certa respectivè ad tale subiectum. Porro dum dixi 1. & 2. *conclusione*, satis esse evidens iudicium reflexum de certitudine morali, aut de probabilitate veritatis opinionis, complector utramque certitudinem, & probabilitatem, nempe tum absolutam, tum respectivam.

N. 44. Quare, si quis invincibiliter opinionem suam directam putet moraliter certam, siue hæc putetur ab omnibus certa, siue tantum à se, poterit sub solo reflexo de eà objectivà certitudine veritatis opinionis iudicio honestè operari, etsi omne directum subjective moraliter certum iudicium de ejus opinionis veritate suspendat: ex.gr. si quis hoc tantum iudicium reflexum certum concipiat, *Opinio stans pro licentià picturæ die festo, est mihi certò moraliter vera*; poterit pingendo operari formaliter honestè, etsi ejusdem opinionis veritati sibi moraliter certè non assentiatur directè, immo omne iudicium circa veritatem suspendat, & unice concipiat iudicium circa objectivam moralem certitudinem veritatis ejus opinionis. Idem dico proportionaliter

de probabilitate; si quis enim invincibiliter putet suam opinionem esse sibi probabiliorē, etsi plerisque non sit, poterit iste formato solo iudicio reflexo certo de objectivà notorià sibi probabilitate veritatis sue opinionis, & suspensio omni directo subjective sibi probabiliori de ejus opinionis veritate, licite operari.

Monco 2. me in 2. *conclusione* dixisse, suspensio omni iudicio evidenti reflexo de minori objectivà falsitatis probabilitate, si tale iudicium est possibile. Sicut enim si habeo certitudinem moralem de veritate hujus opinionis, *Licet die festo pictura*, implicat, ut habeam probabilitatem aliquam de falsitate ejusdem opinionis, aut de veritate opinionis oppositæ: ita econtra, si de veritate hujus opinionis, *Licet die festo pictura*, habeo evidentiam objectivæ probabilitatis de ejusdem veritate, eo ipso habere possum evidentiam minoris probabilitatis objectivæ de ejusdem falsitate, aut de veritate oppositæ. Quia verò Moderni Probabilioritæ hanc doctrinam aliàs certam, quod sola certitudo moralis excludat probabilitatem oppositi, & quod notoria probabilitas unius extremi stet cum minori, verà tamen probabilitate oppositi, ut nobiscum tuctur etiam Fogar. Fogar. nus d. 3. part. 1. à n. 37. contra P.D. Thyri. P. Thyri. gratis omnino negant; & simul, & semel à Certitudinistis recedunt, & accedunt: recedunt, quatenus docent, quod ut licite sequar opinionem pro libertate, satis sit, ut sit longè probabilior; at Certitudinistæ volunt, quod debeat esse moraliter certa: accedunt, quatenus probabilitatem cum certitudine morali confundunt, negantes, quod minus probabilis sit probabilis ei, cui opposita est probabilior; atque adeo negant, quod cum iudicio certo de objectivà veritatis probabilitate stet iudicium certum de minori probabilitate objectivà falsitatis ejus opinionis; docent enim, quod si opinio A est probabilius vera, non sit probabile, quod sit falsa; ideo ut ab hac doctrinà à nobis sæpe impugnata præscinderem, dixi in 2. *conclusi.* suspensio omni iudicio evidenti de minori objectivà falsitatis probabilitate, si tale iudicium est possibile; negant enim esse possibile; volunt enim, quod si veritas opinionis A est probabilior, non sit probabilis falsitas ejusdem opinionis A, aut veritas opinionis B oppositæ.

Monco 3. quod licet non sit semper verum, quod quoties una est probabilis, ejus contradictoria sit etiam probabilis, ut ostendi contra Caram. ita neque semper est verum, quod quoties una ex contradictoriis est certò

certo probabilis, alia quoque sit certo probabilis: attamen verum semper est, quod quoties una est certo probabilior, alia opposita est semper minus probabilis; & quoties una est minus probabilis, alia opposita est probabilior. Ratio est; quia non repugnat concipere unum positivum sine alio; at repugnat concipere unum relativum sine alio: ergo si una ex contradictoriis est certo probabilis, non sequitur, quod alia talis etiam sit: e contra si una est probabilior, sequitur, quod opposita sit minus probabilis.

N. 47. Monco 4. quod licet ita sit, quod quoties una est probabilis, non semper ejus opposita sit etiam probabilis, regulariter tamen, & sapissime hoc accidit; immo hic gratis suppono, quod ita semper accidat. Hinc est, quod si veritas opinionis A, est certo probabilis, falsitas quoque ejusdem opinionis A, immo veritas opinionis B, contradictoria erit etiam certo probabilis; etenim recipiuntur, & valet illatio a veritate unius contradictorii ad falsitatem alterius; adeoque falsitas opinionis A, & veritas opinionis B contradictoriae idem sunt illative. E contra, si veritas opinionis A, est certo probabilior, falsitas ejusdem opinionis A, & veritas opinionis B contradictoriae erit minus probabilis. Demum si veritas opinionis A est certo, minus tamen, probabilis, eo ipso falsitas ejusdem opinionis A, & veritas opinionis B contradictoriae erit certo probabilior. Quare si aequalis sit probabilitas falsitatis, & veritatis, quantum crescit probabilitas veritatis opinionis A, tantum quoque crescit probabilitas falsitatis opinionis A, & probabilitas veritatis opinionis B contradictoriae: si vero veritas opinionis A sit probabilior, eo ipso tantum decrescit probabilitas falsitatis ejusdem opinionis A, & probabilitas veritatis opinionis B contradictoriae: si demum falsitas opinionis A sit probabilior, eo ipso tantum crescit probabilitas veritatis opinionis A, & probabilitas veritatis opinionis B contradictoriae. Hinc si aequè certo probabile sit, quod liceat, ac quod non liceat pingere, neutrius veritas, aut falsitas est probabilior, aut minus probabilis, sed utriusque veritas, & falsitas sunt eque probabiles. Si vero probabilius sit licere, eo ipso non licere est minus probabile. Si demum minus probabile est licere, eo ipso non licere est probabilius.

N. 48. Monco 5. accuratè tenendum, ne in praesenti a propositionibus modalibus transitus fiat ad absolutas; etenim omnes propositiones debent esse modales circa objectivam certitudinem moralem, aut probabilioritatem, aut probabilitatem veritatis opinionis;

nulla autem debet esse absoluta circa veritatem ejusdem opinionis. Aliud enim est dicere, *Est mihi moraliter certum, aut certo probabilis, aut certo probabile opinionem A esse veram*, quae est modalis; nihil enim absolute affirmat de veritate, sed unice absolute affirmat modum veritatis, seu certitudinem moralem, aut certam probabilitatem, aut probabilitatem veritatis opinionis. Aliud est dicere, *Opinio A est mihi vera*; quae propositio affirmat absolute veritatem opinionis, si ve deinde ea affirmetur ob motivum mihi moraliter certum, si ve ob probabilis, si ve ob motivum aequè, aut minus probabile, quam sit oppositum.

Hæc omnia cuique assuetudine distinguere inter propositiones modales, & absolutas evidentia sunt; sapissime enim modus propositionis, seu modalis propositio est evidenter vera; ejusdem autem dictum est saepe evidenter falsum: ex. gr. *Possibile est Petrum currere*, est modalis evidenter vera; hæc autem, *Petrus currit*, potest simul esse evidenter falsa, & simul esse possunt: ergo modalis potest esse evidenter vera; res autem dicta a modali potest simul esse evidenter falsa. Sicut ergo ex eo quod probabilitas cursus evidenter affirmetur, non inde inferri potest affirmari cursum, quia probabilitas cursus in Petro stare simul potest cum non cursu ejusdem; atque adeo simul affirmari evidenter potest probabilitas cursus, & negari evidenter cursus; nec ex veritate propositionis modalis, seu modalis valet ad veritatem propositionis absolutæ, seu ad rem in modali contentam, & modo affectam. Ita in casu nostro, ex eo quod certo affirmem certitudinem moralem, aut probabilioritatem objectivam veritatis opinionis, seu esse mihi moraliter certam, aut probabilioritatem opinionem A, non inde inferitur eam esse mihi veram. Quod enim unice affirmo, est certitudo, aut probabilioritas veritatis opinionis A, non autem affirmo veritatem opinionis A, quin mihi est evidens plurimas ex opinionibus assertis ut probabilioribus, aut moraliter certis, esse in re falsas; immo ex moraliter certis certitudine respectiva, aut ex certo probabilioribus probabilioritate respectiva, tot inter TT, sunt in re falsæ, quot veræ.

Nam si vera est doctrina Fogarini, quod cuilibet sua opinio debeat esse moraliter certa, ut prudenter affirmetur, & P. D. Thyrso, si quod cuilibet sua opinio debet esse libi, saltem probabilior, ut prudenter affirmetur, eo ipso omnis opinio à Scoto, & Scotistis affirmata, (suppono enim affirmari prudenter) erit Scoto, & Scotistis moraliter certa, juxta Fogarini.

Fogar. & alios Certitudinistas, aut notoriè probabilior juxta P. D. Thyrsi. & alios Probabilioristas. Similiter eo ipso omnis opinio à S. Thom. & Thomistis affirmata, (suppono etiam affirmari prudenter) erit Divo Thom. & Thomistis moraliter certa, aut saltem probabilior. Cum autem alterutra ex contradictoriis necessariò sit in re falsa, eo ipso ex propositionibus contradictoriis moraliter certis, & notoriè probabilioribus tot erunt in re falsæ, quot veræ: ergo evidens est, quòd à certitudine morali, aut à probabilitate veritatis non valeat illatio ad veritatem.

Ne verò præfens Disputatio, cujus materiam à nemine in terminis agitatam ex professo vidi, etiam à plerisque supponatur ut vera; & non nisi ab uno, aut altero Neoterico fuerit solidè tractata, immò negata; ne, inquam, in longum protrahatur, ideo hanc materiam in plures partiar Disputationes, contentus in præfenti probare 1. & 2. conclusionem.

§. II.

Mens Authorum.

SUMMARIUM.

P. Thyrsus asserit necessarium semper judicium directum de veritate, ne peccem, & ut rectè formaliter operer, n. 53.

P. Muniessa ait, debere judicari apud se veram opinionem, quam quis sequitur, n. 54.

Idem sentit P. Eliz. n. 55.

Quid sentiat Fagnanus, Baro, & Fogarinus? n. 56.

Quid Philaletus? n. 57.

Quid Mercorus? n. 58.

Quid alij? n. 59. 60.

Quam stent pro nostris conclusionibus? à n. 61. ad 66.

rari sub solo judicio certo de æquali probabilitate, aut probabilitate, aut certitudine morali objectivè veritatis opinionis, omisso directo subjectivè probabiliori, aut moraliter certo.

Secundus est P. Muniessa *sim.* 6. §. 8. qui n. 69. ait, quòd quia cum judicio de probabilitate stare potest judicium de falsitate, ideo non liceat sub eo operari: at magis ad rem n. 72. ait: Ut homo bonà fide operetur, necesse est non tantum, ut judicet, quòd opinio sit probabilis, seu prudenter affirmetur à multis doctis, sed etiam ut apud se judicet esse veram, & non falsam: siquidem pro munere regulandæ conscientiæ pluri faciendum est judicium probabile (nempe subjectivè) de veritate, quàm judicium evidens de probabilitate, quia cum illo non stat judicium probabile de falsitate opinionis, cum hoc stat. Hæc P. Muniessa, qui etiam velit necessarium esse judicium de veritate, ut honestè operemur, non tamen videtur opponi primæ nostræ conclusioni; nam exemplificat in judicio evidenti de probabilitate, seu de probabilitate, (per illum enim id tantum est probabile, quòd est probabilius) & negat hoc satis esse sine directo probabiliori de veritate: at non negat se solo satis esse judicium evidens de objectivè certitudine morali veritatis opinionis, omisso directo subjectivè moraliter certo de ejus opinionis veritate: ergo P. Muniessa expressè non opponitur primæ, sed tantum tribus alijs assertionibus. Dixi expressè; cum enim probabilitatem cum certitudine morali, & probabilitatem cum probabilitate confundat, eo ipso quòd negat satis se solo esse judicium evidens de probabilitate, quæ juxta illum est probabilitas, hæc autem juxta eundem est certitudo moralis, consequenter implicite negat, quòd satis se solo sit judicium evidens de objectivè morali certitudine veritatis opinionis; & ideo citavi illum tamquam contradicentem omnibus quatuor nostris assertionibus.

Tertius est P. Eliz. *lib.* 6. qu. 8. qui omnia per verum, & quidem ut in se est, dirigit, & ait, vetari, ne quis in delectu opinionum utatur hac regulâ, *Est probabilis opinio, tueri quis potest, Authore non caret*: ergo si veritas opinionis semper est necessaria, eo ipso solum judicium evidens de certitudine morali, de probabilitate, aut probabilitate objectivè non est satis: ergo P. Eliz. omnibus nostris assertionibus opponitur. Hos tantum, & non alios reperi, qui nostram primam conclusionem negare videantur.

Nam Fagnanus, & M. Baro non negant satis

N. 52. **E**tsi hæc materia, ut indubitata, à plerisque supposita sit, præcipuè à Probabilistis, hodie tamen non desunt Probabilioristæ, qui ei toto conatu resistunt. Reperi autem non nisi valde paucos, qui omnibus præfatis conclusionibus se opponunt.

N. 53. **P**rimus est P. D. Thyrsus *dis.* 9. qui negat bonum esse modum dirigendi conscientiam, præscindendo, an opinio sit vera, an falsa; atque adeò necesse esse ut sine dubitatione veram esse judicet opinionem, quam quis sequi intendit. Ecce necessarium asserit esse semper judicium directum de veritate opinionis, & quidem absolutum, determinatum, firmum, & fixum, (his enim terminis utitur) ut quis sine peccato formali operetur; ergo judicat prorsus illicitum operari Tom. III.

fatis se solo esse iudicium evidens de objectivâ certitudine morali veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subjective moraliter certo de opinionis veritate; sed unice negant satis esse iudicium certum de opinionis probabilitate; quos tamen P. Carden. *tom. 1. disput. 15. n. 246.* impugnât: ergo Fagnanus, & M. Baro non opponuntur primæ, sed tantum reliquis nostris assertio- nibus. Idem dico de Fogarino, qui etiam est Certitudinista.

P. Card.
Fogar.

N. Candidus Philaletus, etsi *qu. 5. pag. 83.* neget satis esse ad operandum iudicium de probabilitate licentiæ, quia cum eo stat iudicium de probabilitate non licentiæ, immo, ut ait *pag. 115.* quia cum iudicio de probabilitate licentiæ stat iudicium de fallitate; at tamen non opponitur secundæ, & multo minus primæ conclusioni, nam unice negat satis esse, ut operemur, iudicium de probabilitate licentiæ; non autem negat satis esse iudicium de probabilitate non licentiæ; ergo non nisi tertiæ, & quartæ opponitur.

N.
57.
Philal.

N. M. Mercorus *pag. 48.* non dicit nisi quod Philaletus, ait enim, quia cum iudicio reflexo de probabilitate licentiæ stat aliud de probabilitate non licentiæ, adeoque conscientia tunc manet dubia, cum quâ operari non licet: ergo non negat primam, & secundam nostram conclusionem de suffici- entia solius iudicii reflexi evidenter de ob- jectivâ certitudine morali, aut objectivâ probabilitate veritatis opinionis, ut recte operemur; sed unice negat satis esse iudicium de æquali, aut minori probabilitate, quia cum iudicio de probabilitate licentiæ stat iudicium de probabilitate non licentiæ. Idem dico de M. Goneto.

N.
58.
M. Mer.

M. Gon.

N. Tandem de aliis Certitudinistis, aut Probabilioristis idem sentio: nam Certitudinistæ non negant satis se solo esse iudicium evidens reflexum de objectivâ certitudine morali veritatis opinionis; sed unice negant satis, five se solo, five non se solo, esse iudicium de quacumque, etsi maiori probabilitate; si enim per illos iudicium directum subjective probabilius non est satis, multo minus sat erit evidens reflexum de objectivâ probabilitate. Probabilioristæ autem non negant satis se solo esse evidens de objectivâ probabilitate veritatis opinionis iudiciū, (excepto P. Thyrsio, & P. Muniesiâ) sed unice negant satis, five se solo, five non se solo, evidens de æquali, aut minori probabilitate iudicium; si enim non est satis iudicium directum subjective, æquè, aut minus probabile de veritate, multo minus satis erit evidens reflexum de æquali, aut mi-

P. Thyrs.
P. Mun.

nori, objectivâ probabilitate veritatis opinionis.

Quare non nisi P. D. Thyrsius, P. Munies. N. P. Eliz. omnibus nostris quatuor conclusio- nibus opponuntur, quatenus necessitantur semper ad habendum iudicium directum, saltem probabilius, de veritate opinionis. Primæ autem nemo alius opponitur. Secundæ non nisi Certitudinistæ; si enim negant sufficere iudicium directum subjective probabilius, multo magis negare debent sufficere solum evidens reflexum de objectivâ probabilitate. Tertiæ, & quartæ non nisi Probabilioristæ; nam eò ipso quod negant licitum sequi æquè, aut minus subjective probabilem, eò magis negare debent satis esse reflexum de objectivâ æquali, aut minori probabilitate veritatis opinionis iudicium, five separatim, five unitum iudicio directo subjective æquè, aut minus probabili.

At pro nostris assertio- nibus stant 1. ferè N. omnes Probabilistæ, tum qui affirmant intel- lectum posse physice assentiri minus probabili; tum qui hoc negant, adhuc tamen tuentur licitum sequi minus probabilem, as- sumendo pro regulâ immediatâ conscientie ipsum iudicium evidens reflexum de licito usu cuiusvis opinionis, five moraliter certæ, five objective magis, aut æquè, aut minus probabilis de veritate opinionis.

Stant 2. quotquot pro obedientia militant N. obligando subditum, ut operetur juxta opi- nionem sui Superioris, quæ sæpe est subdito etiam post Superioris præceptum, aut con- silium non tantum minus probabilis, sed falsa: in quo casu subditus si non potest assentiri physice opinioni sibi minus probabili, aut propriam sibi probabiliorem dimitte- re, ut sæpe accidit, regularur proximè à iudicio evidenti, quod parendum sit Superi- ori, quoties præcipit opus certò probabi- liter licitum: & quidem ita regularur ab hoc solo iudicio reflexo, quod honestum, immo obligatoriū sit exequi opus sibi certò probabi- liter, etsi minus, licitum, Superiore præci- piente, ut omne iudicium directum de veritate omittat, nam opinio directa de veritate, seu de licentiâ est subdito minus probabilis; adeoque illi, vel non potest physice assenti- ri, ut plures etiam Probabilistæ docent, vel non potest licite, ut omnes Probabilioristæ docent; vel si physice, & moraliter, seu li- cite potest, non tamen tenetur, ut nos do- cemur.

Stant 3. quotquot judicant Confessarium N. posse, immò teneri absolvere penitentem 63 consequentem oppositam suâ: talis enim Con- fessor nec physice, nec licite potest juxta Proba-

SECTIO III.

Rationes prima, & secunda nostra Conclusionis.

§. I.

Rationes prima.

SUMMARIUM.

Quia nullum reflexum evidens de objectivâ morali certitudine potest esse falsum; plurima vero subjectivè moraliter certa sunt falsa, n. 67. Si daretur lex obligans ad formandum semper judicium moraliter certum, talis lex esset in damnum intellectus, n. 68.

Ex judicijs moraliter certis contradicentibus tot sunt falsa, quot vera, n. 69. 70.

Agere fero, quod judicia de re incerta inter TT. vocentur certa. Cur? n. 71.

Fictitia est talis certitudo moralis, ibid.

Quia ostendi non potest insufficientia solius judicii reflexi; immo a me ostenditur sufficientia, n. 72. 73. 74. 75.

PRobatur 1. quia ex unâ parte nullum judicium evidens de objectivâ morali certitudine veritatis opinionis potest esse falsum, ne quidem materialiter, nam ejus objectum supponitur evidenter verum: sed objectum judicii reflexi evidenter de morali certitudine veritatis opinionis est ipsa certitudo moralis evidenter vera: ergo judicium illud est evidenter verum: ergo nullum judicium reflexum evidens de objectivâ morali certitudine veritatis opinionis potest esse materialiter falsum. Ex aliâ parte ex judicijs subjectivè moraliter certis non tantum quodlibet potest esse materialiter falsum, cum nullum habeat ex se essentialem connexionem cum veritate, immò ex judicijs directis subjectivè moraliter certis sibi contradicentibus, etsi quodlibet suo Patrono videatur invincibiliter verum materialiter, attamen ex illis tot sunt materialiter in se falsa, quot sunt in se materialiter vera: ergo si attendatur utrumque judicium, unum reflexum evidenter verum de objectivâ certitudine morali veritatis opinionis; aliud directum subjectivè moraliter certum de veritate ejus opinionis; præponendum videtur judicium reflexum evidenter verum de suo objecto, judicio directo certo moraliter subjectivè vero de suo objecto, sæpe tamen materialiter falso. Si ergo, juxta Adversarios, judicium directum moraliter subjectivè certum de veritate opinionis est se solo regula conscientie; immò ita est se solo regula conscientie, ut juxta Certitudinistas nullum judicium, quod saltem non sit moraliter certum de veritate,

Sij possit

Probabilioritas assentiri opinioni sibi minus probabili sui poenitentis: in quo casu Confessor ad volitionem absolvendi poenitentem probabilius judicantem se non teneat restituere, ducitur, non à judicio directo sibi probabiliori de obligatione restituendi, hoc enim dicitur absolvendum non esse; rursus non ducitur à judicio directo sibi minus subjectivè probabili de non obligatione restitutionis, nam Confessor tale judicium directum concipere non potest juxta Probabilioritas; ergo unice ducitur à solo judicio evidenti de objectivâ probabilitate veritatis opinionis poenitentis, dicente eidem Confessorio licitum sibi esse absolvere poenitentem judicantem apud se ipsum probabilius, se non teneri restituere, etsi Confessor nec judicet teneri, nec judicet non teneri; immò si directe judicat, judicat teneri.

Stant 4. quotquot licitum tuerentur sequi alienam certo probabilem, tam omisso, quam retento judicio proprio; hi enim ducuntur à judicio asserente licitum sequi certo probabilem, sive omisso, sive retento judicio directo sibi subjectivè probabiliori de opinionis falsitate; ergo multo magis docebunt licitum sequi alienam certo, sibi tamen minus probabilem, omisso judicio directo sibi subjectivè probabiliori de falsitate opinionis, & omisso judicio directo sibi subjectivè minus probabili de veritate opinionis; atque adeo docebunt licitum operari sub solo judicio evidenti reflexo de certâ objectivâ probabilitate, etsi minori veritatis opinionis alienæ.

Stant 5. quotquot omnem errorem etsi materialem à proprio intellectu avertere conantur, & exquisitâ prudentiâ gaudent; hi enim in rebus incertis omne judicium directum æquè, aut minus probabile, & probabilius, immò moraliter certum suspendunt, & contenti sunt solo evidenti reflexo judicio de objectivâ veritatis opinionis certitudine morali, aut probabilitate, sive maiori, sive æquali, sive minori. Hi autem sunt Deipara, Angeli, Beati, & Viri eximie sanctitatis.

Demum adeo constans est nostra doctrina apud Probabilitas, tum apud omnes TT. ut illi quidem illam ne quidem in dubium vocent; isti autem sæpissimè resolvunt dubia, sive speculativa, sive moralia per solam probabilitatem maiorem, aut æqualem, aut minorem; suspensio omni prorsus judicio directo de veritate rei speculativa, aut moralis. Plurimos autem infra daturus sum, qui simili modo reflexo utuntur, suspensio omni prorsus judicio directo de rei veritate.

Tom. III.